

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
АГРОБІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕРОБКИ ТА
СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА
ІМ. ПРОФ. Б.В. ЛЕСИКА
ЯГІДНИЙ КЛАСТЕР «АГРОВЕСНА»**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН – КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ЯГІДНИЦТВО В УКРАЇНІ. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯГІДНИХ
КУЛЬТУР ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ
ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ, ЗБИРАННЯ, ПІСЛЯЗБИРАЛЬНОЇ
ДОРОБКИ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ»**

(м. Київ, 28 – 29 квітня 2021 р.)

КИЇВ 2021

УДК 631.417:634.7

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯГІД – НЕРСНЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ВИРОЩУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-БЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Бережняк Є., Жура В., Войцехівський В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: genybereg1980@gmail.com

Виробництво ягідної продукції наразі є доволі прибутковим видом бізнесу. Нині все більше свідомих громадян звертають увагу якості продукції, яку вони купують та споживають. Особливо це стосується ягід, вирощування яких здійснюється промисловими методами із застосуванням усього спектру сучасних добрив і пестицидів. Наразі на ринку України і Європи є незаповнена ніша екологічно безпечної та органічної продукції, якість якої ретельно контролюється. У зв'язку із цим актуальним є впровадження і розвиток сучасного органічного ягідництва.

В останні роки на ринку України постійно зростають обсяги і асортимент органічних продуктів, кількість їх споживачів, а також підвищений попит на

безпечний посадковий матеріал. Все частіше у багатьох супермаркетах можна бачити окремі стенди і широкий асортимент органічних фруктів й овочів. Позитивним аспектом є те, що серед молодого покоління великий відсоток усвідомлюють, яку продукцію вони споживають і, відповідно, зростає попит на екологічно безпечні органічні методи господарювання.

Варто зазначити, що в Україні ринок органічної плодоовочевої продукції розвивається, зростаючи на 2–3% щорічно, а його обсяги становлять понад 200 тис. доларів або ж понад 190 тис. т ягід (Мармуль Л.О, Новак Н.П., 2016). Оскільки площі під органічними ягідниками в Європі вже лімітовані, то це створює можливості для розвитку українського ринку. За даними «Органік стандарт» (Ягідник, 2019) станом на 2018 р. в Україні зареєстровано 106 виробників органічної ягідної продукції. Переважна більшість органічних господарств (близько 90) культивують *малину* на площі понад 580 га, 14 виробників – *лохину* на 106 га, 23 господарства загальною площею 75,5 га вирощують *суницю*. Майже 100 га відведено виробниками під *смородину*, *порічки*, *агрус*, *жсимолость*, ягоди *годжі*. Поодинокі господарі вирощують органічну *черешню*, *вишню*, *кизил*.

Головною перспективою органічного ягідництва є отримання й реалізація екологічно безпечної продукції, яка була б одержана без застосування хімічних засобів захисту рослин та мінеральних добрив, особливо азотних. Розвиток українського ягідництва в Україні також стимулюється зростаючим попитом на світовому ринку і висока прибутковість вирощування ягід на експорт завдяки низькій собівартості. Зокрема, розрахунки *Organic Business School* показують, що за середньої урожайності ягід у 6 т/га органічний ягідник починає приносити прибутки на другий рік, а відповідні затрати окупуються за 4–5 років (*agronews.com.ua*).

Відповідно до міжнародних стандартів у сфері органічного землеробства необхідне забезпечення екологічності землеробства IFOAM й одержання екологічно безпечної продукції. Основні вимоги до її отримання такі: у ґрунті не повинно бути залишків пестицидів, важких металів, радіонуклідів, тобто будь-яких хімічних речовин, посадковий матеріал має бути екологічно-чистим (без обробок хімічними засобами), застосування лише органічних добрив, боротьба із бур'янами, шкідниками і хворобами тільки біологічними агротехнічними методами та використання ґрунтозахисного мульчування.

Органічне ягідництво є альтернативою інтенсивному вирощуванню ягідних культур. Без застосування мінеральних добрив і хімічних засобів захисту високий урожай ягід отримати досить важко, оскільки традиційно кущі та розсаду необхідно кілька разів обробляти проти шкідників і хвороб. У такому разі заміниками добривам слугує природна органіка – перегній, біогумус, компостні суміші, деревна зола, тирса, тощо. Також це є ефективним і екологічно безпечним способом збагачення ґрунту органічними речовинами.

У боротьбі із шкідниками застосовують біологічні методи – поширення комах-ентомофагів, які харчуються шкідниками та залучення птахів. Певного поширення набуває практика феромонних пасток і біологічних препаратів на

основі бактерій *Bacillus thuringiensis*. Правильний підбір посадкового матеріалу також є одним і ключових критеріїв успіху отримання повноцінного врожаю органічних ягід. Саджанці й розсада мають бути генетично-стійкими до різноманітних захворювань. Також необхідно систематично і своєчасно уносити органічні добрива, які підживлюють ґрунт макро- і мікроелементами, сприяють поліпшенню його структури, збагачуючи його на корисні мікроорганізми, які сприяють розщепленню органічних залишків (Матвійчук Н.П., 2016).

Таблиця

Показники виробництва органічних ягід в Україні станом на 2018 р.
(Бурляй А.П., та ін., 2019)

Області	Сертифіковані площі угідь під органічним ягідництвом, га	Кількість операторів органічного ягідництва, шт	Валове виробництво, т	
			малини	суниці
Вінницька	61,0	14	474 520	18 520
Волинська	48,8	7	–	133 080
Дніпропетровська	51,8	6	99 033	8 000
Житомирська	64,1	8	136 975	174 930
Закарпатська	13,5	3	30 700	–
Івано-Франківська	15,1	1	70 000	–
Київська	328,3	28	751 709	253 372
Кропивницька	3,4	2	20 400	–
Львівська	25,5	5	189 480	–
Одеська	50,0	1	–	–
Полтавська	21,8	4	26 504	–
Рівненська	32,7	4	260 000	90 240
Сумська	13,5	3	73 500	–
Тернопільська	1,1	1	13,200	–
Харківська	36,6	9	109 160	2 000
Хмельницька	4,5	2	13 503	–
Черкаська	38,2	4	294 877	–
Чернігівська	18,9	5	192 500	–

Аналізуючи наукові публікації та звіти у розрізі областей щодо сертифікованого ведення органічного ягідництва в Україні можна стверджувати, що за площами лідирують такі регіони як Київська – 328,3, Житомирська – 64,1, Вінницька – 61,0 га, Дніпропетровська області – 51,8 га (табл.). У першу чергу, це пов'язано із сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами, що протягом більшої частини вегетаційного періоду переважають на цих територіях, а також необхідним кадровим потенціалом і людськими ресурсами, які бажають розвивати дану галузь і вбачають в ній певні перспективи у майбутньому. Стосовно найбільшого органічного виробництва ягід у Київській області, то це, ймовірно, пов'язане із ринком збуту продукції у столиці. Варто додати, що вже сертифіковані такі види органічних ягідних

культур, як малина, ожина, суниця, полуниця, брусниця, чорниця, журавлина, кизил, калина, чорноплідна горобина (аронія), бузина, свіжі, сушені, морожені ягоди і перероблена ягідна продукція (консервовані ягоди, джеми, соки, сиропи) (Бурляй А.П., та ін., 2019).

Таким чином, органічне ягідництво потребує комплексного підходу до його впровадження, починаючи від агротехнологій і закінчуючи попитом на такі ягоди та ринками збуту. Вважаємо, що такі технології є екологічно і економічно вигідними, оскільки повністю виключене застосування хімічних сполук, а відповідно немає додаткових витрат на внесення мінеральних добрив і обробку засобами хімізації. Також постійно збільшується і кількість екологічно свідомих споживачів даної продукції.

Література:

1. Бурляй А.П., Бурляй О.Л., Світовий О.М. Оцінка виробництва органічних ягід в Україні // Причорноморські економічні студії. – Вип. 45. – С. 16-22.

2. Мармуль Л.О., Новак Н.Н. Розвиток органічного виробництва на засадах кооперації // Економіка АПК. – №9. – 2016. – С. 26-32.

3. Матвійчук Н.Н. Органічне виробництво плодово-ягідної продукції – перспективний напрям у садівництві // Національна економіка. Інтелект XXI. – №5. – 2016. – С. 94-97.

4. Органічний ринок ягід: де шукати стабільний попит. Нові гравці ринку роблять ставку на тренд, який має певні перспективи // Ягідник. – №4 (15) 2019.– С. 28-29.